

підготовки фахівців для підрозділів
національної поліції
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Любова Наталія Олександрівна

ВИЗНАННЯ ГОЛОДОМОРУ 1932-1933 РОКІВ ЯК ГЕНОЦИД УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ: МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

Після Другої світової війни, коли від рук нацистської Німеччини загинуло тисячі невинних людей, приділяється суттєва увага визнанню геноциду як міжнародного злочину. Відомий в Україні кожному термін «геноцид» походить від грецького «генос» – рід, плем'я, й латинського «цедо» – вбиваю, тобто однозначно означає «вбиваю рід» [1]. Скоєння злочину геноциду пов'язане з порушенням одразу кількох основних прав та свобод, а саме: права на життя, свободу та особисту недоторканість, на свободу віросповідання, права не зазнавати дискримінації та інше. [2].

У Конвенції про запобігання злочину геноциду та покарання за нього, яка набула чинності в 1958 році, а також у Статуті Міжнародного кримінального суду надається визначення геноциду. А саме це дії, вчинені з наміром знищити повністю або частково будь-яку національну, расову, етнічну або релігійну групу як таку, тобто: вбивство членів такої групи; спричинення серйозних тілесних ушкоджень або розумового розладу членам такої групи; навмисне створення для будь-якої групи таких життєвих умов, які розраховані на повне або часткове фізичне знищення її; заходи, розраховані на запобігання дітородінню в середовищі такої групи; насильницька передача дітей з однієї людської групи в іншу [3].

Геноцид може вчинятися як при веденні збройного конфлікту або воєнних дій між державами, так і в мирний час. Так, наприклад під час Другої світової війни німецькими військами був втілений у План «Ост», що включав в себе германізацію населення, яке проживало на окупованій території, та його депортацію і знищення [4].

У 1950-х роках юрист Р. Лемкін, творець терміну «геноцид», назвав знищення українців – геноцидом. Саме завдяки його наполегливим старанням Організація Об'єднаних Націй ухвалила Конвенцію про запобігання злочину геноциду та покарання за нього. Сам Р. Лемкін говорить про геноцид так: «геноцид не обов'язково означає нагальне знищення нації. Скоріше це скоординований план різних дій, скерованих на знищення суттєвих основ національних груп з ціллю анігіляції самих груп [5]. Із слів відомого юриста, можемо зробити висновок, що під поняттям «геноцид» потрібно розуміти не лише дії, спрямовані на фізичне знищення конкретної нації, але й різного роду процеси, що починають руйнувати матеріальні та духовні цінності в державі, котрі необхідні для існування та розвитку такої нації.

Першими хто назвав події 1932 – 1933 років геноцидом були члени комісії Конгресу США на чолі з Дж. Мейсоном. Дана комісія була створена за ініціативою української діаспори. Згодом було створено Міжнародну комісію з розслідування голодомору в Україні під керівництвом професора шведського Інституту публічного та міжнародного права Якуба Сандберга. Після досліджень цих подій, комісія кваліфікувала голодомор як геноцид. А уже у вересні 2003 року Президент України закликав учасників 58-ї сесії Генеральної Асамблеї ООН підтримати ініціативу України щодо засудження Голодомору 1932-1933 років як акт геноциду. Офіційним документом Генеральної Асамблеї ООН стала Спільна заява делегацій держав-учасниць ООН щодо 70-ї річниці Голодомору в Україні, де вперше в історії ООН визнала Голодомор як національну трагедію українського народу.

Разом з тим, міжнародне визнання Голодомору міститься в цілій низці офіційних документів. Зокрема, йдеться про заяву парламенту Естонії від 20 жовтня 1993 р. із засудженням комуністичної політики геноциду; резолюцію № 680 щодо голодомору в Україні Сенату Австралії від 31 жовтня 2003 р., яка визнала події в Україні одним з найжахливіших проявів геноциду в історії людства та аналогічна резолюція Законодавчої Ради штату Нова Південна Валія від 20 листопада 2003 р.; резолюцію Сенату Канади від 19 червня 2003 р., в якій міститься заклик до

уряду Канади визнати голодомор в Україні 1932-1933 рр. та засудити будь-які спроби приховати історичну правду про те, що ця трагедія була нічим іншим як геноцид; резолюції Палати представників та Сенату конгресу США, у т.ч. відповідно № 356 та № 202, ухвалені у 2003 р., а також рішення Палати представників 2005 р. про виділення уряду України земельної ділянки для спорудження у Вашингтоні до 75-річчя голодомору в Україні пам'ятника жертвам голодомору-геноциду [6]. Отже, голодомор 1932-1933 років визнано актом геноциду, Організацією Об'єднаних Націй та десятками держав всього світу. Разом з Україною вони вшановують пам'ять про усіх загиблих у тих подіях в останню суботу листопада.

Судове переслідування геноциду на державному рівні часто неможливе, оскільки масштабні прояви цього злочину зазвичай пов'язані з високопосадовцями. Прикладом цього слугує геноцид у Югославії та Руанді. Так, М. Антонович слушно зауважує, що важко уявити державу, яка сама планувала чи була співучасницею вчинення геноциду, притягала б до відповідальності винних осіб за скоєння цього злочин [7]. Не покараними залишаються і особи, винні у Голодоморі. Багато істориків та політологів ведуть дискусії стосовно того хто винуватий і як притягнути таких осіб до відповідальності.

Отже, можна дійти висновку, що геноцид є міжнародним злочином, адже ставить під загрозу дотримання міжнародного правопорядку, забезпечення міжнародної безпеки, миру взагалі та є найтяжчим і масовим порушенням прав людини. Жертвами таких злочинів стають не окремі особи, а цілі держави. В міжнародно-правових актах та національному законодавстві України Голодомор 1932-1933 років визнано – актом геноциду.

Список використаних джерел:

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови: тлумачний словник/[авт. уклад. В.А. Бусел]. - К.: Ірпінь: ВТФ «Перун», 2009. – 1736
2. Філяніна Л. А. Міжнародна кримінальна відповідальність індивідів за злочини геноциду / Л. А. Філяніна, Ю. Р. Тарантюк // Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. - 2012. - № 1. - С. 11-20. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvdv_s_2012_1_4.
3. Конвенція про запобігання злочину геноциду та покарання за нього: Міжнародний документ, Конвенція, ООН від 09. 02. 1948, ратифікована Україною 18. 03.1958 р.
4. Тупчієнко-Кадирова Л. Г. Свідчення про події Великої Вітчизняної війни: структурний аналіз / Л. Г. Тупчієнко-Кадирова // Архіви України. - 2011. - №4(274). - С. 186-193. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ay_2011_4_16.
5. Сербин Роман. Осмислення Голодомору у світлі конвенції ООН про геноцид / Роман. Сербин // Архіви України. - 2008. - № 3-4(261). - С. 53-62. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/ay_2008_3-4\(261\)_6](http://nbuv.gov.ua/UJRN/ay_2008_3-4(261)_6).
6. Інформація з офіційного сайту посольства України в Канаді Режим доступу: <http://canada.mfa.gov.ua/ua/ukraine-%D1%81%D0%B0/holodomor-remembrance/holodomor-numbers-facts>
7. Обов'язок покарання за злочин геноциду: судова практика держав/ М.М. Антонович// Наукові записки НаУКМА . Юридичні науки. – 2013. Т. 144 -145. - С. 133 – 137.

Студент 5-КА курсу ННІ№4

НАВС

Лященко Маргарита Олексіївна

ВИМОГИ ДО ДОКАЗІВ У ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ УКРАЇНИ

Доказами є будь-які фактичні дані, на підставі яких суд встановлює наявність або відсутність обставин, що обґрунтовують вимоги і заперечення сторін, та інших обставин, які мають значення для вирішення справи (ч. 1 ст. 57 ЦПК України).

Докази у цивільному процесі характеризуються певними ознаками, зокрема належністю і допустимістю, які іноді у юридичній літературі називаються правилами про них [1, с. 165].